Грях, възмездие и изкупление в разказа “Индже”

Публикувано от **Simonsita** на **17.02.2010**

Грях, възмездие и изкупление в разказа “Индже” на Йордан Йовков

В разказа „Индже” героят преминава през греха и през опита да достигне нихилистичните предели на човешката свобода, за да бъде разтърсен от трусовете на покаянието и душевното пречистване. Индже тръгва от абсолютната свобода, която го поставя извън социума и неговите закони, а после, духовно преобразен, се връща към доброто. Грехът сякаш е потребен на Йовков заради разкаянието и изкуплението, които следват. Само изпадналата до греха душа може да постигне в цялата им мистична дълбочина сладостта на жертвената любов, на състраданието и на прошката. Възмездието, което изкупва стореното, е свързано с философската концепция за цикличността на живота, за космическия ред, който трябва да бъде възстановен и уравновесен.

Гибелта като единствен възможен начин за изкупление застига един от най-ярките герои от „Старопланински легенди” – Индже. Не са изложени първоначалните мотиви на Индже да стане кърджалийският главатар и разбойник. Може би и той, както и Шибил от едноименния разказ, е избрал свободата на едно пространство, където сам може да създава законите. В Йовковата интерпретация Индже е красив, дори когато върши престъпления. В един ключов момент от сюжетното действие обаче се появява Пауна, която го привлича не толкова с физическата си красота, колкото със смелостта и достойнството, които излъчва, и по това прилича на него. Но любовта не променя Индже – той даже става по-жесток. Извършва три големи гряха – към приятелството (вдига ръка срещу Сяро Барутчията, който го е спасявал от смърт), срещу родовите закони (посяга на собственото си дете) и срещу вярата (чрез убийството на свещеника, който го проклина). Страданието е пътят към пречистването от греха. Тежко ранен, Индже преосмисля своето битие. И неслучайно нравствената промяна у него се извършва, когато е под белия си чадър, горе на възвишението. Високото пространство и белият цвят се асоциират и в универсалната символика, и в творчеството на Йовков с доброто.
Текстът е разделен на два композиционни блока, като сцените от втория са концентрично разположени спрямо тези от първия. Сцената с копаещите селянки и стареца, с войводите,

картината от Урум Еникьой съответстват, само че в обратна последователност, на епизода с убийството на свещеника, на скъсването с най-близките хора, на сечта и разгула в Жеруна. Така Йовков, като мъдър тълкувател на големите истини, дава шанс на Индже да извърви – подобен на вече извървения, но този път не към греха, а към изкуплението. Народът прощава на някогашния разбойник и това намира израз в песента, която му посвещава. Но пълното изкупление на греховете идва чак със смъртта на кърджалийския главатар. Опрощаването на престъпленията символично е показано с петстотинте гроша, които Индже дава на убиеца си – порасналото някогашно недоубито, а само осакатено негово дете. Найден е оръдие на Божията справедливост. Неслучайно Индже е прострелян в гръб – възмездието идва от миналото. Смъртта „отваря" разказа към безкрайността на времето и пространството, към вечността на легендата.

В Йовковата концепция за света и живота събитията винаги следват един неумолим закон, стоящ над човешките преценки и присъди, който много прилича на трети принцип на механиката – всяко действие има равно по големина и противоположно по посока противодействие. По силата на този закон възмездието се стоварва върху личностите, които са се опитали да изградят своето щастие върху нещастието на другите. И това става независимо от силата на характерите, от физическата красота и свободолюбивите пориви на грешниците.

Powered by
Bukvar.bg
© 2010-2024